

Het **Groene** Hart
IKC

Pestprotocol

(Een veilige basis)

7921 HG Zuidwolde

Tel. 0528-372007

Mail: erna.vandenberg@wolderwijs.nl

www.groenehartzuidwolde.nl

1 Inhoud

1	Inhoud	2
1.	Waarom een pestprotocol?	4
1.1	Kiva.....	4
1.2	Algemeen:.....	5
1.3	In het kort:	5
2	Begripsomschrijvingen.....	6
2.1	Plagen en pesten, wat is het verschil?	6
2.1.1	Plagen	6
2.1.2	Pesten	6
2.1.3	Strategische pesters:.....	6
3	Voorbeelden van specifiek pestgedrag:	6
3.1	Verbaal:.....	6
3.2	Fysiek:.....	6
3.3	Intimidatie:	6
3.4	Isolatie:	7
3.5	Stelen of vernielen van bezittingen:.....	7
4	Rollen in het groepsproces	7
4.1	De groep	7
4.2	De gepeste (slachtoffer)	7
4.3	De pester	7
4.4	De versterker	7
4.5	De assistent	7
4.6	De zwijgende groep/meelopers	8
5	Het team	8
5.1	De groepsleerkracht	8
5.2	De intern begeleider	8
5.3	De bouwcoördinator.....	8
5.4	De directie.....	8
6	De ouders/ verzorgers	8
7	Hoe voorkomt IKC Het Groene Hart pestgedrag.	9
8	Fasen van groepsvorming	10
8.1	Forming	10
8.2	Storming	10
8.3	Norming.....	10
8.4	Performing	10
8.5	Adjourning	11
9	Groepsvormende activiteiten	11
10	Registratie.....	11
10.1	Registratie voor de leerkracht:	11
11	Bijlagen	12
11.1	Stappenplan bij signaleren pestgedrag	12
11.2	Afspraken pleinservice	13
11.2.1	Aandachtspunten voor de pleinservice:	13
11.3	Draaiboek groepsvorming groep 1 t/m 4	14
11.3.1	Het maken van een groepsboek	14
11.3.2	Kennismaken.....	14
11.3.3	Andere voorbeelden.....	14
11.3.4	Sociale vaardigheden oefenen.....	14
11.3.5	Samenwerken.....	14
11.3.6	Registratie voor de leerkracht	15
11.3.7	Tips.....	15
11.3.8	Veiligheid bieden.....	15
11.4	Draaiboek groepsvorming 5 t/m 8.	16
11.4.1	Het maken van een groepsboek	16
11.4.2	Kennismaken.....	16
11.4.3	Andere voorbeelden:	16
11.4.4	Informatie die je aan de groep geeft aan het begin van ieder schooljaar. ..	16

11.4.5	Sociale vaardigheden oefenen.....	16
11.4.6	Registratie voor de leerkracht	17
11.4.7	Tips.....	17
11.4.8	Veiligheid bieden.....	17
11.5	Voorbeeld brief “pesten buiten schooltijd”.	18

1. Waarom een pestprotocol?

De leerlingen op IKC Het Groene Hart hebben recht op een veilig pedagogisch klimaat, waarin zij zich op prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. Het motto van de school is "IKC Het Groene Hart een uitnodiging tot bloei". Dit is waar we voor staan en daar hoort ook een pestprotocol bij. Het pestprotocol heeft een preventief en proactief karakter omdat we als school alles in het werk stellen om pesten te voorkomen en waar dit toch voorkomt passende maatregelen te treffen. Er wordt gewerkt met de antipest methode Kiva.

1.1 Kiva

In 2012 is de Rijksuniversiteit van Groningen begonnen met het doen van onderzoek naar de effectiviteit van de Finse antipest methode Kiva in Nederland. Het Groene Hart was er vanaf de start bij betrokken. Kiva richt zich niet alleen op de pester of het slachtoffer, maar op de groep als geheel. Uitgangspunt is dat alle leerlingen bij het probleem van pesten betrokken worden: ze leren over de verschillende rollen bij pesten en denken samen na over oplossingen. In Kiva spelen de leerkrachten een belangrijke rol bij het herkennen en voorkomen van pesten. Zij moeten uitstralen dat zij tegen pesten zijn. Juist voor kinderen die pesten wel leuk vinden. Pesten wordt dan minder aantrekkelijk en slachtoffers voelen zich gesteund. Leerkrachten krijgen daarom training in het tegengaan van pesten en worden gestimuleerd om het hele jaar aandacht te hebben voor groepsprocessen in de klas.

De leerkrachten leveren zegge een grote bijdrage aan een veilig klimaat door het creëren van een prettige werksfeer in de klas, in de verkeersruimtes en op het schoolplein. De Kivalessen voor de onderbouw en de bovenbouw worden gegeven volgens de jaarplanning. Van alle volwassenen binnen de school wordt een voorbeeldrol verwacht.

In iedere vorm van samenleven en werken zijn regels en afspraken nodig. Ook op school worden regels aangeboden en onderhouden en er worden afspraken gemaakt. In de praktijk betekent dit dat de regels en afspraken regelmatig tegen het licht worden gehouden om te kijken of ze nog actueel zijn. De regels en afspraken worden regelmatig onder de aandacht gebracht zodat ze onder de aandacht blijven en niet "wegzakken" (Zie: onderwijsondersteuningsprofiel IKC Het Groene Hart). Aan het begin van ieder schooljaar stelt de leerkracht samen met de leerlingen klassenregels op. Daarbij worden de regels die Kiva hanteert meegenomen, zodat het overzichtelijk blijft. Een van de belangrijkste regels is dat mensen met respect met elkaar dienen om te gaan. Dat is helaas niet altijd vanzelfsprekend en dit geeft aan dat we dit als volwassenen de leerlingen moeten leren.

Ons pedagogisch uitgangspunt is dat alle leerlingen goed met elkaar moeten leren omgaan. Dat leerproces verloopt meestal vanzelf goed, maar het kan ook voorkomen dat een leerling in een enkel geval door andere leerlingen systematisch wordt gepest. De leerling kan vervolgens zodanig in de knoop komen met zijn schoolomgeving, dat de regels en afspraken van de school en de leerkracht niet meer voldoende veiligheid bieden en daarmee de gewenste ontwikkeling in de weg staan. In dat geval is het van groot belang dat de leerkracht onder ogen ziet, dat er een ernstig probleem is in zijn of haar groep. In een klimaat waarin het pesten wordt gedoogd, worden de pedagogische structuur en de veiligheid ernstig aangetast. Voor IKC Het Groene Hart is dat een niet te accepteren en ongewenste situatie.

Dit protocol is een vastgelegde wijze waarop we het pestgedrag van leerlingen in voorkomende gevallen benaderen. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en ook over specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag. Op de informatieavonden aan het begin van het schooljaar zal het pestprotocol in combinatie met de algemene regels aan de orde worden gesteld.

Op IKC Het Groene Hart gaan we voor verschillende situaties uit van vastgestelde regels. Hierdoor is voor iedereen duidelijk wat er verwacht wordt en waar de verantwoordelijkheden liggen.

1.2 Algemeen:

Pesten en schelden wordt op onze school niet getolereerd. Wanneer dit toch gebeurt, wordt door de leerkracht contact gezocht met de ouders. Wij gaan er vanuit dat ouders graag willen weten hoe hun kind zich op school gedraagt.

De eerste en de tweede keer dat een leerling negatief gedrag vertoont, belt de leerkracht. De derde keer belt de directie of de IB-er. Indien noodzakelijk wordt uiteraard gekeken of er extra hulp voor de leerling noodzakelijk is.

De leerkracht houdt een incidentenregistratie bij in ParnasSys en op het overzicht in de personeelskamer met daarop de naam van de leerling, een korte omschrijving van het incident en, dat de ouders zijn gebeld en hoe vaak.

Ieder jaar worden de overzichtslijst bewaard door de directie. Het MT analyseert de resultaten per kwartaal en past, indien nodig, het beleid aan.

Wanneer op school signalen binnenkomen dat er buiten school sprake is van pestgedrag waar uw kind bij betrokken is, dan wordt u hiervan in kennis gesteld door middel van een briefje. Het doel hiervan is te voorkomen dat het negatieve gedrag op school stopt om vervolgens buiten school door te gaan. Zo kunnen we er als volwassenen samen voor zorgen dat alle kinderen een prettige jeugd hebben in ons dorp. (Zie bijlage 5)

1.3 In het kort:

- Er wordt niet gescholden of geslagen/geschopt.
- Gebeurt dit wel, dan wordt dit door de leerling(en) direct gemeld bij de leerkracht.
- De leerling wordt hierbij serieus genomen. De leerlingen ondernemen zelf geen actie door er bv. op in te gaan, duwen, slaan o.i.d.
- Wanneer de leerling, na het melden van het incident, het gevoel heeft dat er niet genoeg is gedaan om het probleem op te lossen, dan kan de leerling terecht bij de leerlingenraad, de IB-er of een lid van het Kivateam.
- Wanneer leerlingen zich niet aan de afspraken houden, wordt er direct contact opgenomen met de ouders. Het incident wordt gemeld. (Er wordt niet gewaarschuwd, de leerkracht meldt bij de leerling dat er gebeld wordt en waarom.)
- Alle leerkrachten treden op deze manier op. Bij het uitgaan van de school loopt de leerkracht mee naar buiten.
- Meldingen aan andere (les-ondersteunende) volwassenen worden doorgegeven aan de desbetreffende leerkracht
- Leerlingen nemen geen voorwerpen of spullen mee naar school die onrust of conflicten kunnen veroorzaken. Dit zijn bv. (zak)messen, stokken, proppenschietters, legerkleding)
- Leerlingen verlaten de school onder schooltijd nooit zonder toestemming. Ook niet in een boze bui. Wanneer dit toch gebeurt, verwachten wij dat de ouders de leerling meteen terug sturen/brengen naar school. De leerling krijgt een sanctie. Door op dit punt met de ouders samen te werken, voorkomen wij onveilige situaties.
- Wanneer de leerkracht bij een incident de groepsverantwoordelijkheid heeft, dan gaat de groep voor. De leerkracht draagt de betrokken leerling(en), met hun verhaal, over aan de directie of IB.

2 Begripsomschrijvingen

2.1 Plagen en pesten, wat is het verschil?

2.1.1 Plagen

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken van plagen wanneer leerlingen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te doen vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde; door elkaar eens uit te dagen, leren leerlingen omgaan met allerlei conflicten.

2.1.2 Pesten

Pesten is een vorm van agressie waarbij één of meer personen de **intentie** hebben een ander **steeds opnieuw** schade toe te brengen waarbij de **macht ongelijk verdeeld** is; het slachtoffer kan zich meestal **niet verdedigen**. Pesten heeft negatieve gevolgen voor het welzijn van het slachtoffer.

2.1.3 Strategische pesters:

Populaire leerlingen die op een slimme manier pesten: ze worden er zelf beter van ten koste van anderen.

3 Voorbeelden van specifiek pestgedrag:

3.1 Verbaal:

- Vernederen; 'Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen'.
- Schelden;
- Dreigen en intimideren; 'Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je.'
- Belachelijk maken; uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Leerlingen een bijnaam geven op grond van door de leerlingen zelf als negatief ervaren kenmerken; (rooie, dikke, dunne, flapoor, centenbak enz.)
- Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groep te isoleren of echt steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind;
- Via internet/sociale media iemand uitschelden/ belachelijk maken.
-

3.2 Fysiek:

- Trekken en duwen of (zelfs) spugen.
- Slaan, schoppen en laten struikelen.
- Krabben, bijten en haren trekken.
-

3.3 Intimidatie:

- Een kind achterna lopen of een kind ergens opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen.
- Dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven.
- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.
-

3.4 Isolatie:

- Buitensluiten: het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.
- Steun zoeken bij andere leerlingen zodat het kind ook door hen niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingetjes.
-

3.5 Stelen of vernielen van bezittingen:

- Afpakken of verstoppert van schoolspullen, kleding of speelgoed.
- Beschadigen en kapotmaken van spullen
-

Deze lijst is uiteraard niet volledig. Er zijn andere vormen van pesten mogelijk die hier niet opgenomen zijn. Het gaat er om dat iedere volwassene zich goed bewust is/wordt wanneer er sprake is van pesten.

4 Rollen in het groepsproces

We onderscheiden een aantal rollen in het groepsproces. De rollen van betrokkenen zijn hieronder besproken. Voorts wordt aangegeven op welke wijze de diverse partijen behoren te functioneren. Pesten is een groepsproces. Je hebt de groep nodig om te pesten, een podium waarmee de pester aanzien denkt te krijgen. Pesten is een probleem van de groep en je hebt de groep nodig om het probleem op te lossen. Het is van belang dat alle leerlingen leren inzien dat zij zelf invloed kunnen hebben op het pesten.

4.1 De groep

In de groep zijn verschillende rollen te onderscheiden. Hieronder worden de rollen verder uitgelegd.

4.2 De gepeste (slachtoffer)

Degene die door anderen gepest wordt.

Wanneer zij of hij voldoende veiligheid ervaart op school om pesten bespreekbaar te maken, mag de 'gepeste' de klacht voorleggen aan de leerkrachten. Dat is dan geen 'klikken'. Zij of hij wordt ondersteund bij het versterken van de weerbaarheid. Ook derden kunnen bij de leerkrachten terecht, ook dan spreken we niet van 'klikken'. Wanneer de 'gepeste' onvoldoende veiligheid ervaart op school dan kan zij/hij haar klacht ook neerleggen bij een lid van het Kivateam of de vertrouwenspersoon, de IB-er.

4.3 De pester

De pester neemt initiatief om anderen te pesten.

Zij of hij wordt zich bewust gemaakt van het ongewenste gedrag en wordt ondersteund bij het voorkomen van 'pestgedrag'.

4.4 De versterker

Deze moedigt de pester(s) aan. Zij of hij wordt zich bewust gemaakt van het ongewenste gedrag en wordt ondersteund bij het voorkomen van 'pestgedrag'.

4.5 De assistent

Deze pest actief mee met de pester(s). Zij of hij wordt zich bewust gemaakt van het ongewenste gedrag en wordt ondersteund bij het voorkomen van 'pestgedrag'.

4.6 De zwijgende groep/meelopers

Zij weten van het pesten maar grijpen niet in.

Zij worden zich bewust gemaakt van hun verantwoordelijkheid. Met name zij kunnen zorgen dat het stopt. Zij worden ondersteund bij het ingrijpen bij pestgedrag. Wanneer hen dat alleen niet lukt dan kunnen zij er een leerkracht of andere volwassene bij roepen.

5 Het team

5.1 De groepsleerkracht

Zij of hij is de spin in het web. De groepsleerkracht is de motor bij het signaleren en de aanpak van pestgedrag. Hij/ zij neemt pestgedrag serieus, praat met leerlingen, overlegt met collega's en eventueel met externe deskundigen, stelt eventueel handelingsplannen op en voert ze vervolgens uit.

De groepsleerkracht licht de IB-er en de bouwcoördinator in over het pestgedrag.

De groepsleerkracht licht de ouders in van de 'gepeste' en de 'pester'.

Eventueel wordt een steungroep samengesteld door één van de leden van het Kivateam om het welbevinden van het gepeste kind te verbeteren. Ook kan er in overleg met de IB-er een beroep gedaan worden op de kindercoach van onze school. Zij werkt o.a. met de methode Kids Skills aan probleemoplossing.

5.2 De intern begeleider

De 'gepeste' en de 'pester' zijn zorgleerlingen. Op verzoek van de groepsleerkracht kan de IB-er ingeschakeld worden. De IB-er wordt in ieder geval geïnformeerd indien pestgedrag gesignaleerd wordt (via ouders/ leerlingen/ collega's). De ondersteuning kan variëren van overleggen met ouders tot hulp zoeken van externe deskundigen. Wanneer er een handelingsplan opgesteld is voert de leerkracht dit uit. Het handelingsplan wordt regelmatig besproken op het groepsoverleg met de IB-er.

5.3 De bouwcoördinator

De bouwcoördinator plaatst het gemelde pestincident op de agenda van de bouwvergadering. Het doel is dat het pesten schoolbreed in de gaten wordt gehouden.

De bouwcoördinatoren geven het aan elkaar door en de collega's in de bouw letten goed op en melden eventuele opvallende zaken bij de desbetreffende leerkracht.

5.4 De directie

De directeur wordt bij voorkomend pestgedrag geïnformeerd door groepsleerkracht en/ of IB-er. De directeur kan ondersteunend worden ingeschakeld bij gesprekken met leerlingen, ouders, extern deskundigen en kan, indien nodig, bemiddelen.

6 De ouders/ verzorgers

De ouders zijn primair verantwoordelijk voor het welzijn van hun kinderen. Ouders signaleren mee, zowel bij 'pester' en 'gepesten' als bij de zwijgende groep/meelopers. Zij informeren de school via de groepsleerkracht.

Wanneer het pesten op school plaatsvindt worden de ouders door de leerkracht geïnformeerd over het pesten. De ouders werken mee bij de opstelling en uitvoering van het handelingsplan. Het is belangrijk dat ouders in eerste instantie achter de school staan. Kritiek wordt niet in het bijzijn van kinderen geleverd, maar het wordt rechtstreeks, op school, aan de desbetreffende persoon gemeld.

7 Hoe voorkomt IKC Het Groene Hart pestgedrag.

- Het pestprotocol is opgenomen in het onderwijsondersteuningsprofiel (beleidsmap) en er wordt een verwijzing opgenomen in de schoolgids. Het pestprotocol staat ook op de website.
- Aan het begin van elk schooljaar wordt het pestprotocol, in combinatie met de regels, besproken tijdens de informatieavond.
- Aan het begin van het schooljaar worden, met de klas, de klassenregels opgesteld. Hierin worden de tien Kivaregels meegenomen. De leerlingen van de klas spreken af dat zij zich houden aan de opgestelde regels.
We gaan ervan uit dat leerlingen niet alleen leerstof moeten beheersen, maar dat ook gedrag leerbaar is. Daarom worden ieder schooljaar de tien Kiva thema's behandeld.
- De onderbouw (groep 1 t/m 4) behandelt de eerste 4 thema's en werken vervolgens met Rik de pauw. De groepen 1 t/m 4 hebben een leskist + thema pop met thema's die bij de belevingswereld van deze leerlingen aansluiten, en op de thema's van Kiva zijn aangesloten.
- Ook voor de bovenbouw is voldoende materiaal aanwezig om steeds weer een andere manier van aanbieden te kiezen. Daarnaast werken de leerlingen met het Kiva computerspel tijdens zelfstandig werken. Ze kunnen dit thuis ook spelen.
- De leerlingen van groep 5 t/m 8 vullen twee keer per jaar een Kiva vragenlijst in, in oktober en mei. De antwoorden worden geanalyseerd door de Rijksuniversiteit Groningen. In de rapportage worden aanwijzingen gegeven leerkracht mee verder kan. De rapportage bevat ook een sociogram. Daarnaast wordt aangegeven hoe de percentages t.o.v. het welbevinden van de leerlingen zijn. Omdat deze gegevens reeds enkele jaren bijgehouden worden, is het mogelijk om trends te herkennen en hierop beleidsmatig in te spelen. Zo nodig volgt een handelingsplan.
- Twee maal per jaar, rond de herfstvakantie en in het voorjaar (zie toetskalender) wordt er in groep 3 en 4 een sociogram gemaakt door de leerkracht. Er ontstaat een overzicht van de populariteit van leerlingen in de groep en er wordt zichtbaar gemaakt of leerlingen buitengesloten worden. Daarnaast is te zien wie wel of niet met elkaar willen werken of spelen. Naar aanleiding van de uitkomst van het eerste sociogram kan een groepsplan opgesteld worden of eventueel een individueel handelingsplan. Na het tweede afnamemoment volgt een evaluatie van het groepsplan. Voor het individuele handelingsplan wordt verder gewerkt volgens de route handelingsplannen (zie Onderwijsondersteuningsprofiel).
- In de pauze zijn leerkrachten op het plein herkenbaar d.m.v. een reflecterend Kivahesje. Zij reageren alert bij pestgedrag van leerlingen. De leerkrachten hebben een proactieve houding.
Voor de leerlingen zijn de regels gedurende de dag binnen het gehele IKC hetzelfde. Dit geldt ook voor de pleinregels.
Dit geeft een grote mate van voorspelbaarheid voor de leerlingen.
- Leerkrachten zijn zich bewust van het feit dat pesten vaak gebeurt in de gangen, tijdens pauzes op het plein, op minder overzichtelijke plaatsen en op momenten dat hij/zij even niet kijkt.
- Ouders kunnen op initiatief van de leerkracht worden gewezen op de mogelijkheid om hun kind een training voor sociale vaardigheid te laten volgen.

8 Fasen van groepsvorming

De mate waarin de groepsvorming vanaf het begin van het schooljaar zich op een positieve manier ontwikkelt, bepaalt voor een groot deel hoe veilig het klimaat voor een leerling zal zijn. Het is zinvol om in het ontwikkelingsproces van groepen verschillende fasen te onderscheiden. Deze fasen verschillen van elkaar in kwaliteit van de interacties tussen groepsleden. Groepen gaan in ontwikkeling door de volgende fasen; forming, norming, storming, performing en adjourning. Groepen ontwikkelen zich van de ene fase naar de andere. De opeenvolging van de fasen zit zo in elkaar dat latere ontwikkelingen gestoeld zijn op succesvolle afwikkeling van eerdere fasen.

8.1 Forming

Dit is de oriëntatie fase. De groepsleden kennen elkaar nog maar net en gaan voorzichtig met elkaar om, proberen aanvaringen en sociale gene te voorkomen. Zij voegen zich doorgaans naar wat zij denken dat goede manieren zijn en vermijden al te persoonlijke uitwisselingen. Hoewel de meeste mensen zich in dit soort situaties ongemakkelijk voelen en zich flinker voordoen dan ze zijn, kunnen sommige mensen die over weinig sociale vaardigheden beschikken, er zo zenuwachtig van raken dat ze groepen proberen te vermijden. Dit is in een klassensituatie onmogelijk, dus zal er ander opvallend gedrag vertoond kunnen worden.

8.2 Storming

Dit is de conflictfase. Als men elkaar beter leert kennen ebben de onzekerheid en het ongemak van het begin weg en gaat men zich meer bemoeien met de gang van zaken in de groep. Wat doen we hier en wat is de bedoeling. Hoe bereiken we ons doel, wie levert een nuttige bijdrage en wie niet. Men is er niet op uit om zoals in de oriënteringsfase elkaar te leren kennen maar men stelt elkaar ter discussie. Het is de fase waarin men over elkaar begint te roddelen. In groepen met een uitgesproken leider wordt diens gedrag becommentarieerd. De processen die zich in deze fase afspelen zijn van essentieel belang voor de kwaliteit van het verdere bestaan van de groep. Door conflicten en discussies voegen de leden zich langzamerhand tot een sociale eenheid zonder al te veel van hun autonomie op te hoeven geven.

8.3 Norming

Dit is de structuurfase. Na verloop van tijd krijgen de leden van de groep in de gaten dat zij, als ze iets met elkaar willen bereiken, zij hun onderlinge strubbelingen beter opzij kunnen zetten en zich richten op ze aan elkaar kunnen hebben en met elkaar kunnen bereiken. Dit leidt tot min of meer expliciete normen en regels over wat te doen en wat te laten. De term structuurfase geeft goed aan wat er in deze fase gebeurt. Een verzameling onzekere en schermutselende individuen vormt zich langzamerhand tot een gestructureerde en georganiseerde groep. Met weet waar men aan toe is en wat men van de leider en elkaar kan verwachten. Hierdoor neemt het vertrouwen in elkaar toe, ontstaat er ruimte voor betrokkenheid en durft met langzamerhand de risico's aan die het bespreken van persoonlijke aangelegenheden met zich mee brengen.

8.4 Performing

Dit is de werkfase. De ontwikkelingen die ingezet worden in de structuurfase zetten zich voort in de werkfase. Met hoeft steeds minder tijd en aandacht aan relationele spanningen te schenken en er komt dus meer tijd vrij voor de activiteiten waarvoor de groep gevormd is. Taakgerichte groepen leveren in deze fase hun beste prestaties omdat hun ritme niet verstoord wordt door interpersoonlijke spanningen. Voor zover deze er wel zijn zorgt men ervoor dat zij het uitvoeren van de taak zo min mogelijk verstoren.

8.5 Adjourning

Dit is de eindfase. Het einde wordt min of meer als een moment beleefd, een groep is klaar met haar taak. (bv. groep 8 gaat van school) (Remmerswaal, J Begeleiden van groepen 2006)

We hebben t.b.v. de verschillende fasen een aantal schoolbrede afspraken gemaakt. Het doel hierbij is, per groep, de vorming van een positieve groep met een open sfeer. Hiertoe wordt de groep een grote mate van verantwoordelijkheid gegeven, de samenwerking bevordert en aandacht besteed aan het respecteren van elkaar. Er worden afspraken gemaakt over conflicthantering en het proces om tot evenwichtige besluitvorming te komen. Iedere groep besteedt nadrukkelijk aandacht aan de vorming van een effectieve leer- en leefgroep. Dit start meteen op de eerste schooldag van het nieuwe jaar.

9 Groepsvormende activiteiten

- Er wordt op de 'kennismakingsdag' aan het einde van het schooljaar met de nieuwe leerkracht(en) en op de eerste dagen na de zomervakantie introductie-/kennismakingsactiviteiten georganiseerd.
- Er worden aan het begin van het jaar (in de eerste week), door de leerlingen, onder begeleiding van de leerkracht, klassenregels opgesteld die gedurende het hele jaar gaan gelden. Deze regels komen op de duidelijk zichtbare plek in de groep te hangen. De leerlingen onderschrijven de regels plechtig door een handtekening (duimafdruk) te plaatsen.
- Het bevorderen van sociaal gedrag wordt op de agenda van de eerste bouwvergadering geplaatst. Gebeurtenissen als projecten, feesten enz. komen in de bouwvergadering aan de orde.
- Wanneer de gewenste groepsvorming niet is bereikt in een groep dan wordt in januari een "tweede start" gemaakt. De leerkracht heeft in dit geval overleg met IB-er en bouwcoördinator.

Aan het einde van het schooljaar maakt de bouwcoördinator in een bouwvergadering afspraken over de activiteiten t.b.v. de groepsvorming voor het komende schooljaar. (Voorbeelden: zie bijlage 3 en 4) De bouwcoördinatoren letten hierbij op de doorgaande lijn binnen hun eigen bouw en waarborgen de doorgaande lijn binnen de gehele school.

10 Registratie

10.1 Registratie voor de leerkracht:

Iedere leerkracht registreert wat er wordt gedaan aan activiteiten en spelletjes t.b.v. de groepsvorming in de klas (registratiemap/tabblad algemeen).

Pesten of schelden wordt op onze school niet getolereerd. Wanneer dit toch gebeurt, wordt door de leerkracht contact gezocht met de ouders. (Er wordt niet gewaarschuwd, de leerkracht meldt bij de leerling dat er gebeld wordt en waarom.)

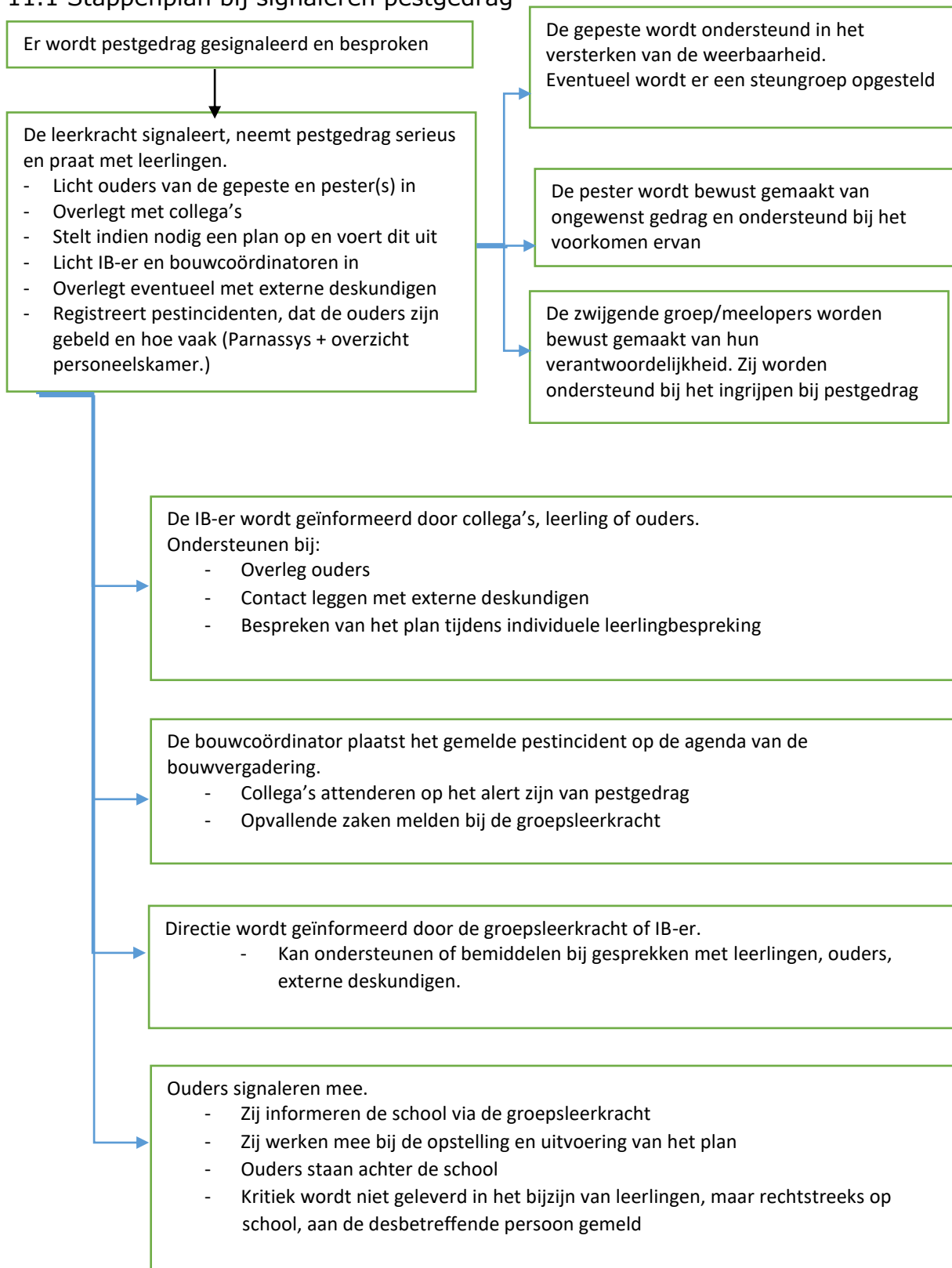
De leerkracht houdt in ParnasSys en op het overzicht in de personeelskamer een registratie bij met daarop de naam van de leerling, korte omschrijving van het incident, dat de ouders zijn gebeld en hoe vaak.

Kritiek wordt niet in het bijzijn van kinderen geleverd, maar het wordt rechtstreeks, op school, aan de desbetreffende persoon gemeld.

11 Bijlagen

11.1 Stappenplan bij signaleren pestgedrag

11.2 Afspraken pleinservice

- In de pauze is er herkenbare pleinservice. In de personeelskamers hangt een schema met daarop een rooster met de verantwoordelijke leerkrachten.
- De groepsleerkrachten van de groepen 1 en 2 houden toezicht op het kleuterplein.
- In de pauze begeleidt de groepsleerkracht de leerlingen naar buiten, de pleinservice gaat direct mee naar buiten.
- De pleinservice wordt proactief uitgevoerd. De leerkrachten wachten niet totdat leerlingen komen, maar ze signaleren zelf en grijpen vroegtijdig in, nemen initiatief. Indien nodig wordt er spelstimulans geboden.
- De pleinservice reageert altijd wanneer een leerling een melding doet. Daarbij zorgt zij/hij, zo mogelijk, voor een oplossing van het probleem. Mocht dit niet mogelijk zijn dan meldt zij/hij het voorval bij de groepsleerkracht.
- De groepsleerkracht blijft verantwoordelijk wanneer de leerlingen bij regen binnen blijven. (De pleinservice houdt ook dan actief controle in lokalen en gangen.)
- Bij binnenblijven mogen de groepen in de gang bij hun lokaal of in het lokaal spelen zonder anderen te storen.
- De pleinregels zijn terug te vinden in borgingsdocument 1 Structuur.

11.2.1 Aandachtspunten voor de pleinservice:

Oplossingsmethode bij ruzie

- o luister naar de 'klacht'
- o vraag naar de andere kant van het verhaal
- o probeer leerlingen zelf naar een oplossing te laten zoeken
- o stimuleer of help daarbij
- o controleer/ bewaak de oplossing
- o wanneer er geen oplossing is gekomen geef dan het probleem door aan betrokken leerkracht(en) zodat zij/hij actie kan ondernemen
- o geef elkaar rugdekking bij maatregelen, val elkaar niet af en let extra goed op wanneer de ander met leerlingen bezig is

11.3 Draaiboek groepsvorming groep 1 t/m 4

11.3.1 Het maken van een groepsboek

- Tabblad 1: Iedere leerling krijgt een eigen blad om zichzelf voor te stellen + foto.
- Tabblad 2: regels en afspraken die samen met de leerlingen gemaakt zijn + spelletjes/activiteiten.
- Tabblad 3: Bijzonderheden; één blad in het boek doen. Alles wat de groep raakt beschrijven. Bv. projecten, schaatsen, etc.
- Tabblad 4: Vooruit kijken; voorspelbaarheid. Leerlingen kunnen zien wat er komt. "Kalender": vijf bladen maken met de seizoenen; zomer, herfst, winter, lente, zomer. Hierop invullen wanneer de projecten, bouwavonden, verjaardagen, schoolkrant, feesten e.d. zijn.

11.3.2 Kennismaken

Vertelstoel: Jezelf presenteren. Je maakt een herkenbare stoel, kussen, plaats in de groep waar leerlingen zichzelf kunnen presenteren. De leerkracht legt de opdracht uit. De leerling vertelt iets over zichzelf en neemt iets persoonlijks mee naar school. De leerkracht geeft zelf het voorbeeld door te beginnen op maandag. Op dinsdag t/m vrijdag komen de leerlingen aan de beurt om iets over zichzelf te vertellen.

11.3.3 Andere voorbeelden

- kring; de leerling vertelt iets positiefs over haar/zijn buurman. Geef een compliment = respect.
- de leerkracht geeft twee leerlingen de opdracht om de plaats van alle leerlingen in de kring te bepalen. Ze moeten een gezellige kring maken. In groep 1/2 staan de namen op de stoel. In groep 3/4 worden naamkaartjes gemaakt die de leerlingen op de stoel kunnen leggen.
- Memory met foto's van de leerkrachten maken. Ken je alle leerkrachten?
- Memory met foto's van de leerlingen; pasfoto en naam
- Overleggen met de leerlingen hoe het lokaal ingericht wordt. Wat vinden ze leuk, fijn, goed? Dit kun je in tafelgroepjes laten bespreken en ieder groepje met één plan laten komen. (samenwerken)

11.3.4 Sociale vaardigheden oefenen

- Luisteren naar elkaar, de leerlingen moeten een verhaaltje kunnen navertellen, samenvatten.
- Maandagmorgenkring; de leerlingen vertellen elkaar in tweetallen over het weekend. De ander vertelt in twee zinnen aan de hele groep wat er is verteld.
- In tweetallen, luisteroortjes en praatmondjes; De luisteroortjes mogen alleen maar luisteren, de praatmondjes mogen vertellen.
- De luisterhouding oefenen door: doorfluisteren, naar elkaar te kijken; houding

11.3.5 Samenwerken

- De leerkracht geeft een opdracht aan een groepje; samen opruimen, samen een werkstuk maken. "We helpen elkaar, dan zijn we sneller klaar"
- De andere leerling vertellen/uitleggen, zodat diegene het zelf kan doen.
- Tafelgroep opdrachten: de leerlingen maken goede voornemens per groepje, Bv. hoe de klas ingericht moet worden, hoe het huis eruit moet zien, etc.
- Lopen door het lokaal; de leerkracht geeft opdrachten, bv. alle leerlingen met bruine ogen gaan bij elkaar staan, alle leerlingen met bruine schoenen, ga van groot naar klein staan, wat is je lievelingskleur en ga in dat groepje bij elkaar staan
- Bij zichzelf blijven; De leerling probeert een ander aan het lachen te krijgen, maar diegene moet bij zichzelf blijven en mag niet lachen

11.3.6 Registratie voor de leerkracht

Iedere leerkracht houdt een logboekje bij. Dit kan een blad zijn in je registratiemap waarin je opschrijft wat je doet aan groepsvorming in de klas. Alle activiteiten en spelletjes die je hebt gedaan.

11.3.7 Tips

Op school hebben we twee boeken vol energizers! Hierin staan hele leuke spelletjes die de leerkracht in de groep kan doen.

Eén keer mopperen is twee keer een compliment geven! (aan dezelfde leerling)

11.3.8 Veiligheid bieden

Dit heeft te maken met je eigen leerkracht gedrag. Het voorbeeldgedrag en het hanteren van ik-boodschappen is hierbij belangrijk.

Leerkrachtgedrag waardoor:

- leerlingen zich geaccepteerd voelen zoals ze zijn, zonder oordeel
- leerlingen met alle vragen bij de leerkracht terecht kunnen
- leerlingen zich beschermd voelen als anderen ze aanvallen, ook de aanvaller
- leerlingen weten dat ze niet veroordeeld worden of afgaan wanneer ze een fout maken, maar dat je hier van kunnen leren.

11.4 Draaiboek groepsvorming 5 t/m 8.

11.4.1 Het maken van een groepsboek

De voorkant van het groepsboek kan leuk "aangekleed" worden. En dit jaarboek kan het hele jaar aangevuld worden.

- Tabblad 1: Iedere leerling krijgt een eigen blad om zichzelf voor te stellen + foto.
Tabblad 2: regels en afspraken die samen met de leerlingen gemaakt zijn + spelletjes/activiteiten. Wat mag en wat moet van de groep. (Afspraken regelmatig evalueren)
Tabblad 3: Bijzonderheden; één blad in het boek doen. Alles wat de groep raakt beschrijven. Bv. projecten, schaatsen, etc.

De onderbouw heeft een vierde tabblad, met een tijdlijn, seizoenen e.d. In de bovenbouw hebben we een kalender in de klas met daarop de bijzondere gebeurtenissen.

11.4.2 Kennismaken

Voor de vakantie introduceert de leerkracht de groepsvorming, er wordt verteld dat er na de vakantie gestart wordt met iets nieuws.

Na de vakantie legt de leerkracht de opdracht uit. De leerling moet iets over zichzelf vertellen en iets persoonlijks meenemen naar school. De leerkracht geeft zelf het voorbeeld op de eerste maandag. Op dinsdag t/m vrijdag komen de leerlingen aan de beurt om iets over zichzelf te vertellen. Het is vooral leuk om zaken te vertellen die nieuw zijn. Dit onderdeel komt ieder jaar terug omdat:

- Leerlingen zich ontwikkelen
- De groep van samenstelling verandert (dus nieuw groepsproces)
- Iedere leerkracht heeft haar/zijn persoonlijke manier
- Hoe ouder de leerlingen zijn, hoe sneller het kennismaken klaar zal zijn.

11.4.3 Andere voorbeelden:

- Kring; de leerling vertelt iets positiefs over haar/zijn buurman. Geef een compliment = respect.
- (Weekend) kring in tweetallen. Actief luisteren.
- Overleggen met de leerlingen hoe het lokaal ingericht wordt. Wat vinden ze leuk, fijn, goed? Dit kun je in tafelgroepjes laten bespreken en ieder groepje met één plan laten komen. (samenwerken)
- Collage maken (eigen blad per leerling)
- Eigenschappen van iedere leerling op een kaartje, in een grote doos doen, laten trekken en dan raden welke leerling het is
- Hobby uitbeelden
- Op volgorde gaan staan. (schoenmaat, lengte e.d.)
- Rap van de leerling over de leerling zelf
- Elfje over het gezin
- Doorgeef verhaal
- Sterk verhaal: waar of niet waar
- Naam visualiseren
- Een gesprek over "wat heb je nodig op school om het naar je zin te hebben"

11.4.4 Informatie die je aan de groep geeft aan het begin van ieder schooljaar.

- Het rooster
- Gym/zwemmen
- Wat je van elkaar verwacht
- Groepsregels
- School- en pleinregels komen aan de orde
- Taakverdeling

11.4.5 Sociale vaardigheden oefenen

- Luisteren naar elkaar, de leerlingen moeten een verhaaltje kunnen navertellen, samenvatten.

- Maandagmorgenkring; de leerlingen vertellen elkaar in tweetallen over het weekend. De ander vertelt in twee zinnen aan de hele groep wat er is verteld.
- In tweetallen, luisteroortjes en praatmondjes; De luisteroortjes mogen alleen maar luisteren, de praatmondjes mogen vertellen.
- De luisterhouding oefenen door: doorfluisteren, naar elkaar te kijken; houding

Samenwerken

- De leerkracht geeft een opdracht aan een groepje; samen opruimen, samen een werkstuk maken. "We helpen elkaar, dan zijn we sneller klaar"
- De andere leerling vertellen/uitleggen, zodat diegene het zelf kan doen.
- Tafelgroep opdrachten: de leerlingen maken goede voornemens per groepje, Bv. hoe de klas ingericht moet worden, hoe het huis eruit moet zien, etc.
- Tandemleren
- Lopen door het lokaal; de leerkracht geeft opdrachten, bv. alle leerlingen met bruine ogen gaan bij elkaar staan, alle leerlingen met bruine schoenen, ga van groot naar klein staan, wat is je lievelingskleur en ga in dat groepje bij elkaar staan
- Bij zichzelf blijven; De leerling probeert een ander aan het lachen te krijgen, maar diegene moet bij zichzelf blijven en mag niet lachen

11.4.6 Registratie voor de leerkracht

Iedere leerkracht houdt een logboekje bij. Dit kan een blad zijn in je registratiemap waarin je opschrijft wat je doet aan groepsvorming in de klas. Alle activiteiten en spelletjes die je hebt gedaan.

11.4.7 Tips

Op school hebben we twee boeken vol energizers! Hierin staan hele leuke spelletjes die de leerkracht in de groep kan doen.

Eén keer mopperen is twee keer een compliment geven! (aan dezelfde leerling)

11.4.8 Veiligheid bieden

Dit heeft te maken met je eigen leerkracht gedrag. Het voorbeeldgedrag en het hanteren van ik-boodschappen is hierbij belangrijk.

Leerkrachtgedrag waardoor:

- leerlingen zich geaccepteerd voelen zoals ze zijn, zonder oordeel
- leerlingen met alle vragen bij de leerkracht terecht kunnen
- leerlingen zich beschermd voelen als anderen ze aanvallen, ook de aanvaller
- leerlingen weten dat ze niet veroordeeld worden of afgaan wanneer ze een fout maken, maar dat je hier van kunnen leren.

11.5 Voorbeeld brief "pesten buiten schooltijd".

Zuidwolde, 20..

Geachte ouder/verzorger van

Hierbij melden wij u dat er op school signalen zijn binnengekomen dat uw kind betrokken is bij pestgedrag richting Wij hopen dat u hierover een gesprek met uw kind aan wilt gaan. Het gaat hierbij om de(plaats noemen)

De leerkrachten van school zijn niet bij de incidenten geweest en willen uw kind dan ook niet beschuldigen, we hopen uitsluitend op het op gang komen van de dialoog waardoor het pesten stopt. Het doel van dit briefje is dat we er als volwassenen samen voor zorgen dat alle kinderen een prettige jeugd hebben in ons dorp.

Mocht u vragen en/of opmerkingen hebben over dit bericht dan kunt u terecht bij Jeannet Roos

Met vriendelijke groeten,

Jeannet Roos

Ter controle of dit bericht u heeft bereikt verzoeken wij u om het ondertekende exemplaar mee terug te geven.

Handtekening ouder:

